

Leonardo da Vinci

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Πρόγραμμα τηλεκπαίδευσης

Ενότητα:

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
Δρ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΣ

ΑΘΗΝΑ
Νοέμβριος 1998

Πίνακας Περιεχομένων

1	Ιστορική Εξέλιξη του Ευρωπαϊκού Δικαίου	3
1.2	Διάρθρωση και Δομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης	5
2	Περιεχόμενο και Διάρθρωση της Συνθήκης των ΕΚ (ΣΕΚ)	6
2.1	Οι Θεσμοί του Κοινοτικού Δικαίου	6
2.1.2	Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	8
2.1.3	Η Επιτροπή	8
2.1.4	Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (ΔΕΚ και ΕυρΔ ή «Πρωτοδικείο»)	10
2.1.5	Το Ελεγκτικό Συνέδριο	10
2.1.6	Οι περαιτέρω Θεσμοί της Κοινότητας	10
2.2	Πηγές του Ευρωπαϊκού Δικαίου	11
2.2.1	Το Πρωτεύον Κοινοτικό Δίκαιο	11
2.2.2	Το Δευτερεύον Κοινοτικό Δίκαιο	12
2.3	Κοινοτική Νομοθεσία	12
2.3.1	Νομοθετικές Διαδικασίες	13
2.3.2	Νομοθετικά Μέτρα	14
2.4	Δεσμευτικότητα των Νομοθετικών Μέτρων	15
3.	Ερωτήσεις για Αυτοέλεγχο	20
I.	Multiple Choice (Πολλαπλής Επιλογής)	20
II.	Reproduction (Αναπαραγωγή)	21
III.	Transfer (Μεταφορά)	21

1 Ιστορική Εξέλιξη του Ευρωπαϊκού Δικαίου

Ο όρος `Ευρωπαϊκό Δίκαιο περιλαμβάνει τόσο το δίκαιο όλων των δυτικοευρωπαϊκών διεθνών οργανισμών (ΟΟΣΑ, ΔΑΣΕ, ΕΖΕΣ και ΕΟΧ) όσο και αποκλειστικά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντικείμενο της εξέτασης που ακολουθεί θα είναι αποκλειστικά το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το ευρωπαϊκό δίκαιο θα πρέπει διαχωριστεί επί πλέον:

1. στο δίκαιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)
2. στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ)
3. στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΚ), τέως “Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα” (ΕΟΚ).

Ακολούθως θα περιγραφεί κατά κύριο λόγο το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δηλαδή το δίκαιο που προέρχεται από την

Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ).

Στις άλλες διατάξεις των ΕΚΑΧ και ΕΚΑΕ θα γίνει αναφορά μόνο στο βαθμό που αυτό κριθεί απαραίτητο.

1.1 Η Ανάπτυξη της ΕΚ μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο

Η πατρότητα της ιδέας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αποδίδεται στον Ουίνστον Τσώρτσιλ, ο οποίος σε κάποια ομιλία του, έκανε λόγο για “τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης” (Ζυρίχη, 19/09/1946).

Στις 18/04/1951 ιδρύθηκε με βάση το Σχέδιο Schumann η ΕΚΑΧ.

Στις 25/03/1957 υπογράφηκε από έξη κράτη (Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο, Γερμανία, Γαλλία, και Ιταλία) η λεγόμενη “**Συνθήκη της Ρώμης**”. Με αυτήν ιδρύθηκαν η ΕΚΑΕ και η ΕΟΚ. Αυτή η Κοινότητα διευρύνθηκε αργότερα με τα κράτη: Μεγάλη Βρετανία, Ιρλανδία, Δανία (1973), Ελλάδα (1982), Ισπανία, Πορτογαλία (1986), καθώς και Αυστρία, Σουηδία και Φιλανδία (1995). Άλλα κράτη επιθυμούν σφοδρά την ένταξή τους, όπως, π.χ. οι χώρες της Κεντρικής Ευρώπης (Τσεχία, Ουγγαρία κλπ.) η Κύπρος και η Τουρκία.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ψήφισε το 1970 τον δικό της, αυτόνομο οικονομικό προϋπολογισμό και εισήγαγε ένα δικό της νομισματικό σύστημα.

Μέσω της “**Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης**” (17 έως 28/02/1986) δόθηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διευρυμένη νομοθετική αρμοδιότητα. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη πρέπει να θεωρείται ως η πρώτη διευρυμένη συνθήκη διαρθρωτικών αλλαγών.

Αυτή διατύπωσε τους ακόλουθους στόχους:

1. την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2. την επέκταση αρμοδιοτήτων στους τομείς
 - οικονομική συνοχή, δημιουργία μιας ενδοκοινοτικής αγοράς
 - έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη ως αντικείμενο κοινοτικής ευθύνης
 - και επίσης τον καθορισμό της προστασίας του περιβάλλοντος ως αντικείμενου κοινοτικής ευθύνης.
3. την εναρμόνιση της Κοινότητας, με το άρθρο 100a

Με βάση το άρθρο 100a της ΕΕΠ, η Κοινότητα δημοσίευσε έναν κατάλογο δράσεων που περιλάμβανε περί τα 300 σημεία, την αποκαλούμενη “**Λευκή Βίβλο της Επιτροπής**”. Αυτός ο κατάλογος χρησίμευσε στην υλοποίηση των κοινοτικών στόχων που είχαν προσδιοριστεί από την ΕΕΠ. Με ελάχιστες εξαιρέσεις, η εναρμόνιση επέτυχε, χάρη στη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Εσωτερικής Αγοράς, από την 01/01/1993.

Μια επιπλέον σημαντική σύνθήκη, η οποία έχει μεγάλη επίδραση στην Κοινότητα, είναι η **Συνθήκη του Μάαστριχτ (ΣΕΕ)**, η οποία υπεγράφη στις 07/02/1992. Με αυτήν ιδρύθηκε η **Ευρωπαϊκή Ένωση**, σύμφωνα με τό άρθρο 4 της ΣΕΕ. Οι κυριώτερες αλλαγές περιλαμβάνουν:

1. Την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται για σύνδεση των τριών ήδη υφιστάμενων Κοινοτήτων ΕΟΚ, ΕΚΑΧ, ΕΚΑΕ, η οποία δεν δύναται, από νομική άποψη, να δημιουργήσει δίκαιο.
2. Η ΕΟΚ μετονομάζεται σε ΕΚ. Μέχρι το αργότερο το 1999 δημιουργείται η **Οικονομική και Νομισματική Ένωση**.
3. Ο Κατάλογος των πολιτικών της Κοινότητας επεκτάθηκε και στους τομείς:
 - του πολιτισμού (άρθ. 128 της ΣΕΚ),
 - της υγείας (άρθ. 129 της ΣΕΚ),

- της προστασίας των καταναλωτών (άρθ. 129a της ΣΕΚ),
- των διευρωπαϊκών δικτύων (άρθ. 129b της ΣΕΚ),
- της βιομηχανικής πολιτικής (άρθ. 130 της ΣΕΚ) και
- της συνεργασίας στην ανάπτυξη (άρθ. 130 u της ΣΕΚ)

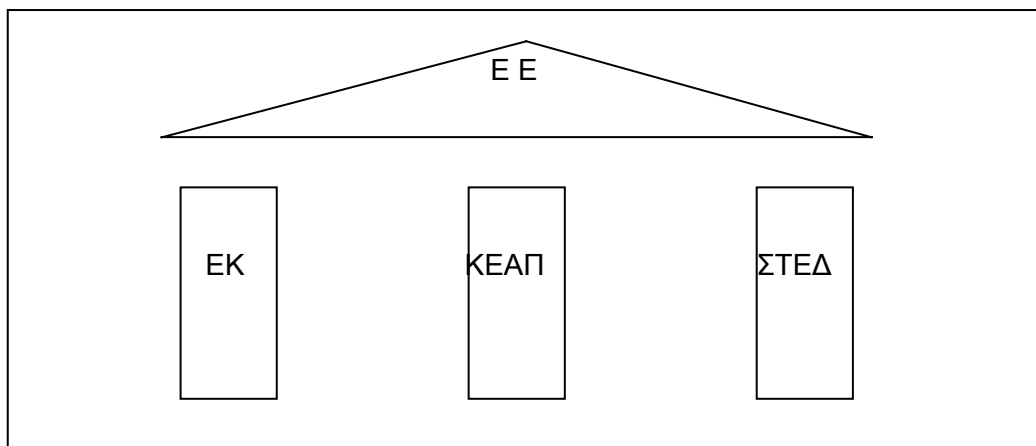
Η Κοινότητα αποκτά με αυτόν τον τρόπο εκτεταμένες αρμοδιότητες συντονισμού.

4. Ένα νέο νομοθετικό σύστημα (άρθ. 189b) ενδυναμώνει τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σε σχέση με τα νομοθετικά όργανα των κρατών - μελών.

1.2 Διάρθρωση και Δομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ΕΕ περιλαμβάνει βεβαίως κάτι περισσότερο από το άρθροισμα των επί μέρους Κοινοτήτων. Η ΕΕ χαρακτηρίζεται από μια κοινή εξωτερική πολιτική και μια κοινή πολιτική ασφαλείας (ΚΕΑΠ), καθώς και από την συνεργασία στους τομείς των εσωτερικών υποθέσεων και της δικαιοσύνης (ΣΤΕΔ). Έτσι, γίνεται λόγος για μια κατασκευαστική δομή «ναού» όπως επεξηγείται και από το σχεδιάγραμμα που ακολουθεί

Σχεδιάγραμμα 1 :

Ο στύλοβάτης της, η ΕΚ αποτελεί εδώ τον πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ενώ η ΕΚΑΕ και η ΕΚΑΧ έχουν μια περιορισμένη ακτίνα δράσης, η ΕΚ θα πρέπει να φροντίσει για μια όσο το δυνατόν πληρέστερα ενιαία διαμόρφωση των συνθηκών ζωής των πολιτών της ΕΚ. Θα πρέπει να επιτευχθεί μια ολοκληρωμένη ενσωμάτωση όλων των κρατών - μελών. Αυτή η ολοκλήρωση έχει εν τω μεταξύ αναπτυχθεί πολύ πέραν του οικονομικού τομέα. Τα επιμέρους στοιχεία της συνθήκης της ΕΚ και των ρυθμιστικών τομέων της οφείλουν πλέον να υλοποιηθούν.

Η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέχει μεν κυρίαρχη θέση, δεν αποτελεί όμως νομικό πρόσωπο, όπως οι επιμέρους Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Για τον λόγο αυτό δεν μπορεί κανείς να μιλάει, υπό αυστηρά νομική έννοια, για δίκαιο της ΕΕ, αναφερόμενος στο δίκαιο των ΕΚ. Η υπεροχή του δικαίου των ΕΚ έναντι των εθνικών ρυθμίσεων, δεν ισχύει αναφορικά με τους νόμους του δικαίου της ΕΕ, όμως σχετικά με αυτό θα επανέλθουμε αργότερα.

2 Περιεχόμενο και Διάρθρωση της Συνθήκης των ΕΚ (ΣΕΚ)

Η συνθήκη των ΕΚ αποτελείται από:

1. τον πρόλογο
2. το κείμενο της συνθήκης και
3. τα τέσσερα παραρτήματα.

Το κείμενο διαχωρίζεται σε έξι τμήματα:

1. Τα άρθρα 1-7c εμπεριέχουν τις βασικές αρχές όπως επωνυμία, σκοπός, τομείς δραστηριοτήτων, όργανα και βασικές υποχρεώσεις των κρατών - μελών.
2. Τα άρθρα 8c-8e επεξεργάζονται το περιεχόμενο και την έκταση της ιθαγένειας στην Ένωση.
3. Τα άρθρα 9-130y αποτυπώνουν το περιεχόμενο των πολιτικών της κοινότητας. Κάθε επιμέρους πολιτική έχει και τον δικό της προσδιοριστικό τίτλο. **Η περιβαλλοντική πολιτική έχει προσδιορισθεί στον τίτλο XVI της συνθήκης των ΕΚ στα άρθρα 130r-t.**
4. Τα άρθρα 131-136a αφορούν ρυθμίσεις σχετικές με τις τέως αποικίες των κρατών - μελών της ΕΚ.
5. Τα άρθρα 137-209 αποτυπώνουν την σύσταση και τις αρμοδιότητες των επί μέρους οργάνων της ΕΚ. Παράλληλα ρυθμίζονται οι υποθέσεις που φέρονται ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ).
6. Το τελευταίο τμήμα, τα άρθρα 210-248, περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις και κανονισμούς της συνθήκης.

2.1 Οι Θεσμοί του Κοινοτικού Δικαίου

Το πέμπτο τμήμα της συνθήκης της ΕΚ περιγράφει τα επί μέρους όργανα της Κοινότητας. Η συνθήκη της ΕΚ αναγνωρίζει μόνο έξι όργανα της Κοινότητας: το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Επιτροπή, το Δικαστήριο και το Ελεγκτικό Συνέδριο. Παράλληλα υφίστανται δευτερογενή όργανα και θεσμοί. Τα όργανα είναι υπεύθυνα συγχρόνως για όλες τις Κοινότητες, δηλαδή για την ΕΚ, ΕΚΑΧ και

ΕΚΑΕ. Τα όργανα είναι ισότιμα μεταξύ τους και δεν υπάρχει διαχωρισμός εξουσιών, όπως στο γερμανικό ομοσπονδιακό δίκαιο.

2.1.1 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η έδρα του Κοινοβουλίου είναι στο Στρασβούργο.

Το Κοινοβούλιο αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών - μελών. Οι 626 κοινοβουλευτικοί εκπρόσωποι εκλέγονται άμεσα από τον λαό για πέντε χρόνια. Οι Ομοσπονδιακή Δημοκρατία έχει 99 εκπροσώπους.

Το Κοινοβούλιο αποτελείται από το **Προεδρείο**, τις **Παρατάξεις**, τις **Επιτροπές** και την **Γενική Γραμματεία**.

Το Κοινοβούλιο αποφασίζει, κατά κανόνα, με την **απόλυτη πλειοψηφία** των μελών του, όπου ο Κανονισμός Λειτουργίας του προβλέπει ελάχιστη παρουσία ενός τρίτου των μελών. Αυτή διαπιστώνεται κατά βάση μόνο μετά από αίτημα.

Ουσιαστικά, η αρμοδιότητα του ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου περιορίζεται στον έλεγχο της Επιτροπής του άρθ. 140ff της ΣΕΚ. Το νομοθετικό έργο διενεργείται από το Συμβούλιο. Το Κοινοβούλιο δεν έχει λοιπόν την συνήθη λειτουργία, όπως αυτή προβλέπεται από το Δίκαιο της Ομοσπονδιακής Γερμανίας. Στο σημείο αυτό, η φράση-κλειδί είναι: “δημοκρατικό έλλειμα της ΕΕ”. Έχει δικαίωμα υποβολής ερωτήσεων στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθ. 140 III της ΣΕΚ. Το Κοινοβούλιο μπορεί να καταθέσει αίτηση για άρση της εμπιστοσύνης προς την Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθ. 144 της ΣΕΚ. Έχει την αρμοδιότητα να διορίζει εξεταστικές επιτροπές, οι οποίες επιφορτίζονται με την διερεύνηση υποτιθέμενων παραβιάσεων του κοινοτικού δικαίου, σύμφωνα με το άρθ. 138 της ΣΕΚ.

Αυτό που πρόσφατα τέθηκε σε ισχύ και είναι πολύ σημαντικό είναι το δικαίωμα συμμετοχής του στη λήψη αποφάσεων, σύμφωνα με το άρθ. 189b της ΣΕΚ. Μέσω αυτού, το Κοινοβούλιο αποκτά το δικαίωμα του βέτο (της αρνησικυρίας). Το Κοινοβούλιο δεν μπορεί μεν να εκδόσει κάποια νομοθετική πράξη, έχει όμως τη δυνατότητα να εμποδίσει -ακόμη και σε περίπτωση ομόφωνης απόφασης του Συμβουλίου- την έκδοσή της. Αυτό ισχύει τόσο σε περίπτωση που το Συμβούλιο δεν λάβει εξ' αρχής υπ' όψη του τις απόψεις του Κοινοβουλίου, όσο και σε περίπτωση που οι απόψεις δεν ληφθούν υπ' όψη όταν αυτές εκφραστούν στην επιτροπή διαμεσολάβησης.

Πέραν αυτών το Κοινοβούλιο έχει την δυνατότητα προσφυγής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (EuΔικ). Έχει επίσης την δυνατότητα, ανεξάρτητα από τα άλλα όργανα, να εκδόσει πολιτικές αποφάσεις οι οποίες δεν έχουν, σε καμία περίπτωση, νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα.

2.1.2 Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η έδρα του Συμβουλίου είναι οι Βρυξέλλες.

Το Συμβούλιο αποτελείται από το σύνολο των εκάστοτε εκπροσώπων του κάθε κράτους - μέλους (ένας για κάθε κράτος-μέλος), σε επίπεδο υπουργών. Ο κάθε υπουργός είναι νομικά εξουσιοδοτημένος από το κράτος του να το εκπροσωπεί και να ενεργεί δεσμευτικά για λογαριασμό του. Τα μέλη του Συμβουλίου δέχονται, σε αντίθεση με τα μέλη της Επιτροπής, οδηγίες.

Το Συμβούλιο αποφασίζει με απλή πλειοψηφία, εκτός και εάν η ΣΕΚ προβλέπει κάτι διαφορετικό. Τις περισσότερες φορές προβλέπεται όντως κάτι διαφορετικό, έτσι που αυτός ο κανόνας να καταλήγει να αποτελεί την εξαίρεση. Κατά κανόνα, τα μέλη του Συμβουλίου ψηφίζουν προσωπικά και προφορικά.

Η ψηφοφορία με **ειδική πλειοψηφία** ρυθμίζεται από το άρθ. 148 II της ΣΕΚ. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα σε αυτό, το κάθε κράτος - μέλος δικαιούται έναν συγκεκριμένο αριθμό ψήφων ανάλογα με το μέγεθός του, την λεγόμενη στάθμιση ψήφων. Για την λήψη μιας απόφασης απαιτούνται στην περίπτωση αυτή τουλάχιστον 62 από τις συνολικά 87 ψήφους.

Στην περίπτωση που απαιτείται ομοφωνία για την λήψη κάποιας έγκυρης απόφασης, όπως π.χ. σε σχέση με τα άρθ. 99, 100, 189c της ΣΕΚ, η αποχή από την ψηφοφορία δεν εμποδίζει την λήψη μιας νομικά δεσμευτικής απόφασης, την εμποδίζει όμως η απουσία ενός μέλους.

Ευθύνη του Συμβουλίου είναι το νομοθετικό έργο, στο βαθμό που εξουσιοδοτείται για τον σκοπό αυτό από κάποιον ειδικό κανονισμό, όπως π.χ. από το άρθ. 100 της ΣΕΚ.

Δική του αρμοδιότητα και δικαίωμα είναι επίσης ο διορισμός των μελών της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθ. 194 της ΣΕΚ, καθώς επίσης και των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με το άρθ. 188b της ΣΕΚ.

2.1.3 Η Επιτροπή

Η Επιτροπή έχει την έδρα της στις Βρυξέλλες.

Η Επιτροπή αποτελείται από 20 μέλη, τα οποία διορίζονται για πέντε χρόνια από το Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθ. 157ff. της ΣΕΚ. Το κάθε κράτος - μέλος ορίζει το λιγότερο ένα και το περισσότερο δύο μέλη. Κατά κανόνα, τα μεγαλύτερα κράτη - μέλη διαθέτουν από δύο Επιτρόπους. Και οι δύο Επίτροποι ενεργούν

ανεξάρτητα από οδηγίες. Οι αποφάσεις της Επιτροπής προετοιμάζονται από ξεχωριστές υπηρεσίες, αντίστοιχες με υπουργεία. Αυτές ονομάζονται **Γενικές Διευθύνσεις** και σε κάθε Επίτροπο υπάγεται μια Γενική Διεύθυνση. Επιπρόσθετα, λειτουργούν ιδιαίτερες υπηρεσίες που υποστηρίζουν την προετοιμασία των αποφάσεων καθώς και επιτροπές ελέγχου.

Η Επιτροπή λαμβάνει τις αποφάσεις με πλειοψηφία των μελών της. Θα πρέπει να παρίστανται τουλάχιστον 11 μέλη για να μπορούν να ληφθούν αποφάσεις. Όσοι απέχουν δεν μπορούν να εκπροσωπηθούν.

Στις ευθύνες της Επιτροπής ανήκουν,

1. η εποπτεία για την τήρηση του Κοινοτικού Δικαίου. Είναι ο “θεματοφύλακας” του Κοινοτικού Δικαίου. Μπορεί να απαιτήσει από τα κράτη - μέλη δεσμευτικές εκθέσεις και να τις ελέγξει, εφόσον έχει εξουσιοδοτηθεί για τον έλεγχο αυτό από το Συμβούλιο. Δεν προβλέπεται κάποια γενική εξουσιοδότηση.
2. η έκδοση συστάσεων και γνωμοδοτήσεων, όπως προβλέπεται από το άρθ. 189V της ΣΕΚ, οι οποίες δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα.
3. η λήψη αυτοδύναμων, δηλαδή ανεξάρτητων από το Συμβούλιο αποφάσεων. Θα πρέπει όμως να εξουσιοδοτείται για τον σκοπό αυτό από ειδικούς κανόνες - εξουσιοδότησης της ΣΕΚ.
4. το δικαίωμα εισηγήσεων προς το Συμβούλιο, κατά την διάρκεια της επεξεργασίας του νομοθετικού του έργου. Η Επιτροπή μπορεί να κληθεί επίσης από το Συμβούλιο να προβεί σε εισηγήσεις-προτάσεις, σύμφωνα με το άρθ. 152 της ΣΕΚ.
5. η συμμετοχή σε ζητήματα προϋπολογισμού, σύμφωνα με το άρθ. 203 II της ΣΕΚ.
6. η συμμετοχή στην κοινή εμπορική πολιτική, σύμφωνα με τα άρθ. 113, 228 της ΣΕΚ.
7. η συμμετοχή στην σύναψη και διατήρηση σχέσεων με διεθνείς οργανισμούς, σύμφωνα με το άρθ. 229 της ΣΕΚ.
8. η υλοποίηση των αποφάσεων του Συμβουλίου, εάν έχει επιφορτισθεί γι' αυτό από το Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθ. 145 III της ΣΕΚ.¹

¹ Σε σχέση με αυτή την ιδιαίτερη και εξαιρετικά δύσκολη διαφορετική διαδικασία, βλ. JuS 1990, 263,439.

2.1.4 Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (ΔΕΚ και ΕυρΔ ή «Πρωτοδικείο»)

Το ΔΕΚ έχει την έδρα του στο Λουξεμβούργο.

Το ΔΕΚ λειτουργεί πλέον σε δύο βαθμούς. Παλαιότερα υπήρχε μόνο το ΔΕΚ. Με το άρθ. 168α της ΣΕΚ (εισήχθη μέσω της ΣΕΕ), θεσμοθετήθηκε η ίδρυση του Πρωτοδικείου, ως πρωτοβάθμιου σε σχέση με το ΔΕΚ.

Το ΔΕΚ απαρτίζεται από δεκαπέντε δικαστές, σύμφωνα με το άρθ. 165 της ΣΕΚ, οι οποίοι διορίζονται από το Συμβούλιο για έξη χρόνια. Στο ΔΕΚ είναι επιτετραμμένοι επιπρόσθετα εννέα Γενικοί Εισαγγελείς. Από τα μέλη του το ΔΕΚ εκλέγει έναν Πρόεδρο και διορίζει έναν γραμματέα, ο οποίος εποπτεύει την εξωτερική πρόοδο των υποθέσεων και διοικεί την λειτουργία του δικαστηρίου.

Ευθύνη του ΔΕΚ είναι η τήρηση και η διασφάλιση του κοινοτικού δικαίου κατά υλοποίηση και εφαρμογή της ΣΕΚ. Πρόκειται για ένα κυρωτικό όργανο. Οι επί μέρους λειτουργίες του αναλύονται σε άλλο σημείο.

2.1.5 Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Το Ελεγκτικό Συνέριο έχει έδρα του το Λουξεμβούργο.

Το Ελεγκτικό Συνέριο έχει δεκαπέντε μέλη που διορίζονται από το Συμβούλιο. Ασκούν την δραστηριότητά τους τελείως ανεξαρτητά.

Η ευθύνη του Ελεγκτικού Συνεδρίου συνίσταται στον έλεγχο όλων των εσόδων και εξόδων της Κοινότητας.

2.1.6 Οι περαιτέρω Θεσμοί της Κοινότητας

Επιπρόσθετα, στα πέντε όργανα της Κοινότητας λειτουργούν σύμφωνα με το άρθ. 411 της ΣΕΚ, μια `Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή`, καθώς και μια `Επιτροπή των Περιφερειών`, οι οποίες υποστηρίζουν το Συμβούλιο και την Επιτροπή, έχοντας συμβουλευτικό χαρακτήρα.

2.1.6.1 Τα Δευτερεύοντα Όργανα

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ) απαρτίζεται από 220 εκπροσώπους, οι οποίοι προέρχονται από διάφορες ομάδες της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και διορίζονται από το Συμβούλιο για τέσσερα χρόνια. Αυτές οι ομάδες οφείλουν να δραστηριοποιούνται στους προσδιορισμένους από την ΣΕΚ

κύριους τομείς ειδικότητων. Οι γερμανοί εκπρόσωποι προέρχονται κυρίως από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων. Η ΟΚΕ συγκροτεί τμήματα, σύμφωνα με το άρθ. 197, ένα προεδρείο σύμφωνα με το άρθ. 196 και μια γενική γραμματεία σύμφωνα με το άρθ. 56 του κανονισμού λειτουργίας ΟΚΕ.

2.1.6.2 Οι Δευτερεύοντες Θεσμοί

Οι δευτερεύοντες Θεσμοί αποτελούνται από:

1. Την ίδρυση μιας Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Η ΕΚΤ θα υπόκειται στις οδηγίες του ΕΣΚΤ. Στην ΕΚΤ αναγνωρίζεται το δικαίωμα προσφυγής.
2. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδυτών υφίσταται ήδη από την λειτουργία της ΣΕΟΚ. Η αρμοδιότητά της συνίσταται κυρίως στην ανάπτυξη των διαρθρωτικά αδύναμων περιοχών εντός και εκτός της Κοινότητας.
3. Η Κοινότητα δημιούργησε μέσω τις δικαιοδοσίας των οργάνων της επιπλέον θεσμούς. Στον τομέα του Δικαίου για το Περιβάλλον αναφέρεται εδώ το **Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος**.

2.2 Πηγές του Ευρωπαϊκού Δικαίου

Οι πηγές του Δικαίου της Κοινότητας χωρίζονται σε **πρωτεύον** και **δευτερεύον Κοινοτικό Δίκαιο**.

2.2.1 Το Πρωτεύον Κοινοτικό Δίκαιο

Το πρωτεύον Κοινοτικό Δίκαιο βρίσκεται στην πρώτη θέση της ιεράρχησης των διατάξεων της ΕΚ. Σε σχέση με αυτό, όλες οι άλλες πηγές δικαίου του Ευρωπαϊκού Δικαίου θεωρούνται δευτερεύουσες.

Σε σχέση με το πρωτεύον Κοινοτικό Δίκαιο γίνεται διάκριση μεταξύ γραπτού και προφορικού πρωτεύοντος Δικαίου.

Στο γραπτό Κοινοτικό Δίκαιο ανήκουν οι συνθήκες ίδρυσης της ΕΕ, οι αναθεωρητικές συνθήκες που ακολούθησαν, καθώς και ορισμένες αποφάσεις του Συμβουλίου.

Στο προφορικό Κοινοτικό Δίκαιο ανήκουν κατά κύριο λόγο οι γενικές αρχές δικαίου καθώς και το εθιμικό δίκαιο.

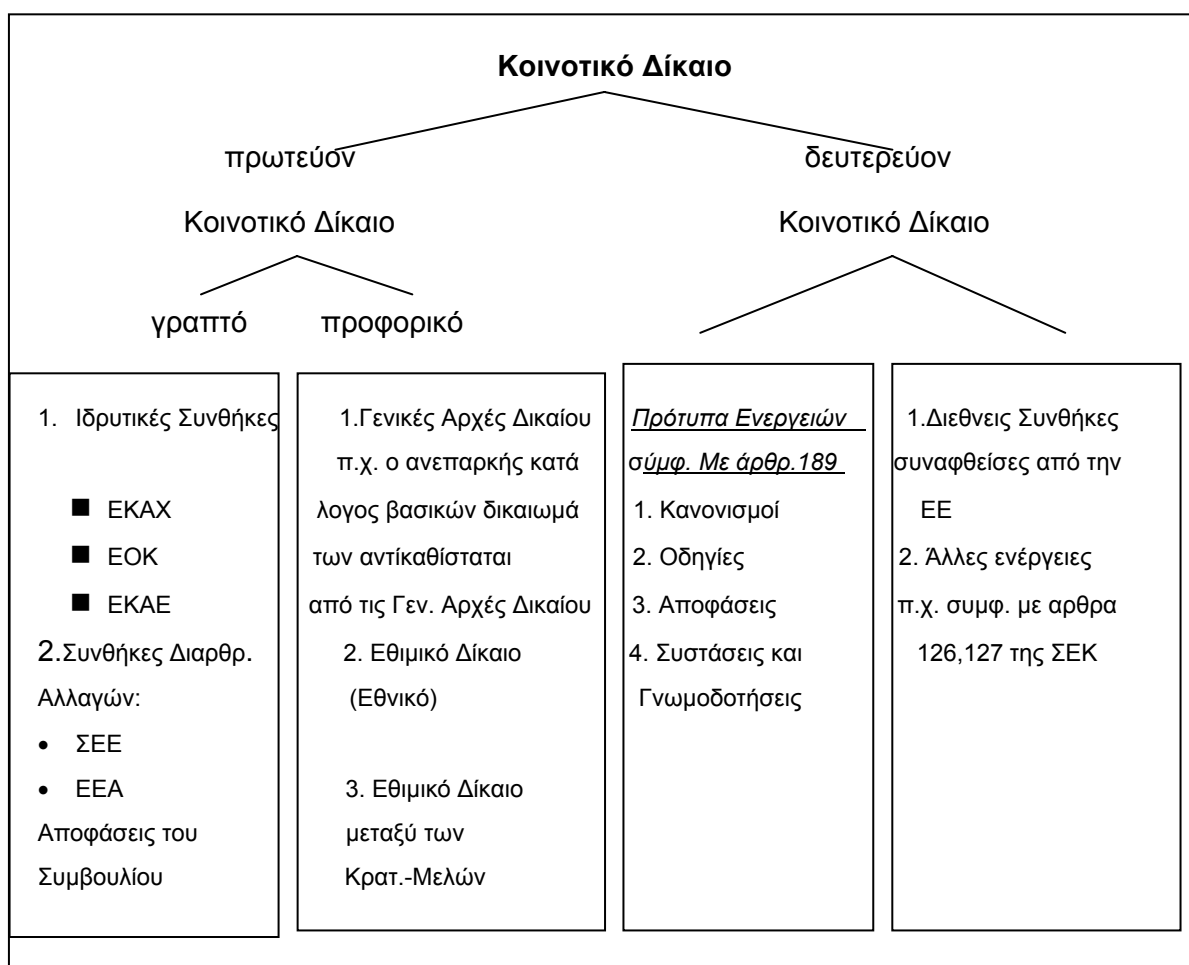
Περισσότερες λεπτομέρειες εμφανίζονται στο Σχεδιάγραμμα 2.

2.2.2 Το Δευτερεύον Κοινοτικό Δίκαιο

Σημαντικότερο για το Περιβαλλοντικό Δίκαιο της Κοινότητας είναι το δευτερεύον Κοινοτικό Δίκαιο.

Σε αυτό ανήκουν τα πρότυπα ενεργειών της Κοινότητας, σύμφωνα με το άρθρ. 189 της ΣΕΚ, στα οποία ακολούθως θα αναφερθούμε εκτενέστερα, οι υπογραφείσες από την ΕΕ συνθήκες διεθνούς δικαίου, καθώς και οι υπόλοιπες ενέργειες της Κοινότητας, όπως π.χ. ενέργειες σύμφωνα με τα άρθρ. 126, 127 της ΣΕΚ ή το πρόγραμμα ΕΡΑΣΜΟΣ.

Διάγραμμα 2 :

2.3 Κοινοτική Νομοθεσία

Σε σχέση με την κοινοτική νομοθεσία θα πρέπει επίσης να γίνει διαχωρισμός μεταξύ της νομοθετικής διαδικασίας και των εκάστοτε νομοθετικών μέτρων.

2.3.1 Νομοθετικές Διαδικασίες

Υπάρχουν τρεις νομοθετικές διαδικασίες:

1. Η διαδικασία διαβούλευσης (η λεγόμενη επίσης διαδικασία ακροάσεων)
2. Η διαδικασία συνεργασίας, σύμφωνα με το άρθ. 189c της ΣΕΚ και
3. Η διαδικασία συναπόφασης, σύμφωνα με το άρθ. 189b της ΣΕΚ.

Η διαδικασία ακροάσεων είναι η πιο λιτή και απλή. Η Επιτροπή κάνει μια πρόταση και το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα επ' αυτής. Το Συμβούλιο θέτει την πρόταση και την απόφασή του υπόψη του Κοινοβουλίου για να τοποθετηθεί επ' αυτών. Το Κοινοβούλιο λαμβάνει θέση και το Συμβούλιο είτε εκδίδει τον νόμο στην αρχική μορφή του είτε επεξεργάζεται την τοποθέτηση του Κοινοβουλίου και την συμπεριλαμβάνει στην πρόταση.

Η διαδικασία συνεργασίας έχει λάβει πιο διευρυμένη μορφή. Και σε αυτή τη περίπτωση η Επιτροπή θέτει υπόψη του Συμβουλίου μια πρόταση. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ικανή πλειοψηφία και θέτει την απόφασή του υπόψη του Κοινοβουλίου για να τοποθετηθεί και αυτό. Ως αποτέλεσμα προκύπτουν δύο είδη ανάγνωσης του κειμένου. Το πρώτο είδος ανάγνωσης αντιστοιχεί στην διαδικασία που προαναφέρθηκε, όταν το Συμβούλιο δεν διαφοροποιείται από την Επιτροπή, εάν δηλαδή μπορεί να διατυπωθεί μια κοινή θέση. Εάν όμως διαφοροποιείται, τότε γίνεται μια δεύτερη ανάγνωση, στην οποία προκύπτουν διάφορες δυνατότητες για το πως το Κοινοβούλιο μπορεί να επηρεάσει την παραπέρα διαδικασία:

1. Εντός τριών μηνών το Κοινοβούλιο υπερψηφίζει με απόλυτη πλειοψηφία την κοινή θέση. Κατόπιν, το Συμβούλιο αποφασίζει τελεσίδικα για την κοινή θέση.
2. Εντός τριών μηνών το Κοινοβούλιο απορρίπτει την κοινή θέση. Στην περίπτωση αυτή το Συμβούλιο μπορεί, σε δεύτερη ανάγνωση, να αποφασίσει μόνο ομόφωνα.
3. Εντός τριών μηνών μπορεί να προτείνει προτάσεις τροπολογίας. Αυτές θα πρέπει να διαβιβαστούν στο Συμβούλιο και την Επιτροπή. Η Επιτροπή ελέγχει και απευθύνει την ελεγχθείσα πρόταση στο Συμβούλιο. Το Συμβούλιο οφείλει τότε να αποφασίσει ομόφωνα, σε περίπτωση που θελήσει να διαφοροποιηθεί από αυτήν την νεώτερη πρόταση. Εάν δεχθεί την πρόταση, μπορεί, με ικανή πλειοψηφία, να αποφασίσει. Και στις δυο περιπτώσεις ισχύει μια προθεσμία τριών μηνών, ειδάλλως η νεώτερη πρόταση της Επιτροπής θεωρείται ότι δεν έχει γίνει δεκτή.

Η διαδικασία της συναπόφασης είναι η πιο εκτεταμένη, μια και δίνει στο Κοινοβούλιο τις περισσότερες δυνατότητες συμμετοχής (μέσω της ενεργοποίησης της επιτροπής διαμεσολάβησης) στην νομοθετική διαδικασία, ιδιαίτερα μέσω του προαναφερθέντος δικαιώματος του βέτο (της αρνησικυρίας, δηλαδή).

Και στην περίπτωση αυτή γίνεται μια πρόταση από την Επιτροπή, επί της οποίας αποφασίζει το Συμβούλιο και η απόφασή του προωθείται στο Κοινοβούλιο. Από τις τρεις αναγνώσεις που προβλέπονται από το άρθ. 189b του ΣΕΚ, οι δύο πρώτες αντιστοιχούν σε αυτές της διαδικασίας της συνεργασίας. Το Κοινοβούλιο έχει τις ακόλουθες δυνατότητες για να αντιδράσει στην κοινή θέση:

1. Εάν δεχθεί, αρχικά εντός τριών μηνών, την θέση, την αποδεχθεί ή δεν λάβει θέση, τότε το Συμβούλιο προβαίνει στην θέσπιση της αντίστοιχης νομοθεσίας.

2. Εάν απορρίψει την κοινή θέση εντός τριών μηνών, τότε μπορεί το Συμβούλιο να συγκαλέσει την επιτροπή διαμεσολάβησης. Η επιτροπή αυτή απαρτίζεται ισότιμα, σχηματίζεται δηλαδή με τον ίδιο αριθμό μελών, τόσο από μέλη του Συμβουλίου όσο και από μέλη του Κοινοβουλίου. Εάν κατόπιν αυτού το Κοινοβούλιο επιβεβαιώσει την απόρριψη, τότε το νομοθέτημα θεωρείται ότι δεν έγινε αποδεκτό. Εντούτοις, και στην περίπτωση αυτή, το Κοινοβούλιο έχει την δυνατότητα να προβεί σε προτάσεις τροπολογίας, και τότε ισχύει το 3.

3. Εάν το Κοινοβούλιο προτείνει, εντός τριών μηνών, τροπολογίες, αυτές μπορούν να υιοθετηθούν από το Συμβούλιο, το οποίο μπορεί να προβεί στην έκδοση του νόμοθετήματος. Σε περίπτωση που δεν συμφωνείται την άποψη του Κοινοβουλίου, τότε μπορεί να συγκαλέσει την επιτροπή διαμεσολάβησης. Αυτή οφείλει τώρα να επεξεργαστεί μια κοινή πρόταση. Η Επιτροπή έχει σε αυτή την περίπτωση συμβουλευτικό και μόνο χαρακτήρα, δεν έχει κανένα περιθώριο για λήψη απόφασης. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο μπορεί με ειδική πλειοψηφία να αποκλίνει από κάποια πρόταση της Επιτροπής. Εάν τόσο το Συμβούλιο, όσο και το Κοινοβούλιο υπερψηφίσουν μια τέτοια πρόταση, τότε το νομοθέτημα θεωρείται ότι έχει εκδοθεί. Σε περίπτωση που και τα δύο όργανα απορρίψουν την πρόταση της επιτροπής διαμεσολάβησης, τότε μπορεί το Συμβούλιο να εκδόσει την κοινή θέση, συμπεριλαμβάνοντας σε αυτή τις προτάσεις τροπολογιών του Κοινοβουλίου, εάν το Κοινοβούλιο δεν προβεί, σε μια τρίτη ανάγνωση, στην τελεσίδικη απόρριψη της κοινής θέσης. Εάν αυτό συμβεί, τότε η έκδοση του νομοθετήματος δεν είναι δυνατή. Σε αυτό συνίσταται το δικαίωμα βέτο (αρνησικυρίας) του Κοινοβουλίου.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι στις περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή δεν καταθέτει την αρχική πρόταση, τόσο το Συμβούλιο (άρθ. 152 της ΣΕΚ), όσο και το Κοινοβούλιο (άρθ. 138 II της ΣΕΚ), μπορούν να απαιτήσουν να κατατεθεί μια τέτοια πρόταση.

2.3.2 Νομοθετικά Μέτρα

Τα νομοθετικά μέτρα ορίζονται στο άρθ. 189 της ΣΕΚ. Γίνεται ο διαχωρισμός σε:

1. Κανονισμοί (Κ),
2. Οδηγίες (ΟΔ)
3. Αποφάσεις και
4. Συστάσεις και Γνωμοδοτήσεις

Θα πρέπει να δοθεί προσοχή στο γεγονός ότι το άρθ. 189 της ΣΕΚ δεν προβλέπει καμία βάση για πληρεξουσιότητα με σκοπό την έκδοση οποιουδήποτε είδους κατευθυντήριας γραμμής, και ότι ισχύει η αρχή της ειδικής πληρεξουσιότητας, δηλαδή η Κοινότητα μπορεί να νομοθετεί μόνο σε τομείς που κάτι τέτοιο προβλέπεται ρητά στην ΣΕΚ (οι ελάχιστες εξαιρέσεις δεν λαμβάνονται υπόψη στο παρόν).

2.4 Δεσμευτικότητα των Νομοθετικών Μέτρων

Οι **κανονισμοί** αποτελούν τους “νόμους” της Κοινότητας και ταυτόχρονα δεσμευτικό δίκαιο. Ισχύουν ταυτόχρονα σε κάθε κράτος - μέλος, δηλαδή δεν χρειάζεται να γίνει κάποια εθνική μετατροπή τους. Έχουν γενικό και μη συγκεκριμένο χαρακτήρα, δηλ. ισχύουν εξίσου για κάθε αναφερόμενη στην διάταξη συμπεριφορά και για κάθε κράτος - μέλος καθώς και ευρωπαϊό πολίτη. Αυτό είναι σημαντικό, διότι (ο

κανονισμός) δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από τον καθένα ατομικά. Η διαφορά μεταξύ κανονισμών και οδηγιών συνίσταται στο ότι η οδηγία είναι μόνο κατά μέρος δεσμευτική, δηλαδή στο βαθμό που στους στόχους που τίθενται στην οδηγία θα πρέπει να δοθεί προσοχή από τα κράτη - μέλη, ο τρόπος όμως της υλοποίησης της οδηγίας σε εθνικό επίπεδο παραμένει στην ελεύθερη επιλογή των κρατών - μελών. Ο κανονισμός δεν χρειάζεται για την ισχύ της ούτε ακόμα και αυτήν την γνωστοποίηση της στα κράτη - μέλη. Η μονη προϋπόθεση για την ισχύ της είναι η δημοσίευσή της στην επίσημη εφημερίδα της ΕΚ.

Οι **οδηγίες** είναι και αυτές νόμοι της ΕΕ. Αυτές όμως οφείλουν εντός μιας καθορισμένης από την οδηγία προθεσμίας να ενσωματωθούν στο εθνικό δίκαιο, γεγονός που σημαίνει ότι τα κράτη - μέλη θα πρέπει να δημιουργήσουν δικούς τους εθνικούς νόμους, οι οποίοι θα μετατρέπουν το περιεχόμενο των οδηγιών σε εθνικά ισχύον δίκαιο, και επίσης σημαίνει ότι η οδηγία απαιτεί νομοθετικές διαδικασίες δύο βαθμίδων. Κατά την ελεύθερη εκλογή των νομοθετικών μέσων εφαρμογής, θα πρέπει να δοθεί προσοχή από τα κράτη - μέλη, ώστε ασαφείς νόμοι ή καθαρά διοικητικού χαρακτήρα διατάξεις, οι οποίοι θα μπορούσαν να αλλάξουν ανά πάσα στιγμή, δεν αποτελούν νομική εφαρμογή σύμφωνα με το πνεύμα του άρθ. 189 III, 5 της ΣΕΚ. Εάν πραγματοποιηθεί μια εφαρμογή, το εθνικό δίκαιο οφείλει να προσαρμοσθεί στις οδηγίες.

Στο δίκαιο για το περιβάλλον υπάρχει εν τω μεταξύ ένας τεράστιος αριθμός οδηγιών, οι οποίες χρησιμεύουν κυρίως στο να καταγράψουν τις προδιαγραφές ποιότητας περιβάλλοντος, οι οποίες έχουν κατόπιν ισχύ σε όλα τα κράτη - μέλη. Εδώ θα πρέπει να δοθεί προσοχή στο γεγονός ότι σε σχέση με τις οδηγίες είναι δυνατόν να ενσωματωθούν στις εθνικές ρυθμίσεις ακόμη και αυστηρότερα όρια προστασίας του περιβάλλοντος από αυτά που ορίζονται στις οδηγίες, δηλ. να προστατεύουν πληρέστερα το περιβάλλον από όσο επιθυμεί ή απαιτεί η Κοινότητα. Βέβαια εδώ εφαρμόζονται και άλλες αρχές της Ένωσης, όπως π.χ. δεν επιτρέπεται μέσω του προσδιορισμού υψηλότερων ορίων να δημιουργείται κάποιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την Βιομηχανία άλλων χωρών. Μια τέτοια Βιομηχανία μπορεί να προσφύγει σε μια τέτοια περίπτωση ενώπιον του ΔΕΚ.

Σε περίπτωση ελλιπούς ή μη πραγματοποιηθείσας εφαρμογής, η οδηγία ισχύει άμεσα στα κράτη - μέλη, η Επιτροπή της ΕΚ ή κάποιο άλλο κράτος - μέλος μπορεί να προσφύγει ενώπιον του ΔΕΚ με σκοπό την εφαρμογή της οδηγίας και ο κάθε πολίτης της ΕΕ μπορεί να απαιτήσει αποζημίωση για την βλάβη που υπέστη από το κράτος το οποίο δεν εφάρμοσε ή εφάρμοσε πλημμελώς την οδηγία.

Οι **αποφάσεις του ΔΕΚ** είναι δεσμευτικές. Ο κάθε πολίτης ενός κράτους - μέλους μπορεί να αποταθεί για την δικαίωσή του στο ΔΕΚ, προσφεύγοντας κατά του κράτους, στο οποίο διαμένει. Σε περίπτωση π.χ. ελλιπούς ή μη έγκαιρης εφαρμογής

μιας οδηγίας, το κράτος είναι υποχρεωμένο να αποζημιώσει τον πολίτη για την βλάβη που αυτός υπέστη. Ως αποφάσεις της ΕΚ θα πρέπει να θεωρούνται και αυτές που περιγράφονται στο άρθ. 115 I S.2. Όμως αυτές κάτω από ορισμένες περιστάσεις ενέχουν μάλλον χαρακτήρα οδηγιών , έτσι ώστε οι προαναφερθέντες κανόνες να ισχύουν με τις οδηγίες, και να έχουν τη μορφή εφαρμογής τους. Το σημαντικό δεν είναι το πως η ΕΚ ονομάζει κάποια από τα νομοθετικά της μέτρα. Για την δευσεμεικότητά τους και την ανάγκη εφαρμογής τους αποφασιστικό ρόλο παίζει, ο χαρακτήρας του μέτρου.

Οι **συστάσεις και οι γνωμοδοτήσεις** του Συμβουλίου της ΕΕ δεν είναι δεσμευτικές, αλλά θα πρέπει να τους δίνεται σε ικανοποιητικό βαθμό προσοχή από τα κράτη, γιατί αυτές διευκρινίζουν την πολιτική γραμμή της ΕΕ για το περιβάλλον και αναμένεται να ληφθούν ανάλογα νομοθετικά μέτρα. Εκτός αυτού, η μη απόδοση της δέουσας προσοχής σε αυτές, οδηγεί σε εντάσεις μεταξύ των κρατών - μελών.

Οι **μη χαρακτηρισμένες νομικές πράξεις** δεν εξετάζονται εδώ, γιατί είναι ασήμαντες από άποψη ποσότητας, όμως η αξιολόγηση της νομικής τους ποιότητας είναι απαιτητική και αμφιλεγόμενη.

Εδώ απαιτείται μια ιδιαίτερη εξέταση της προστασίας του θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τα ερωτήματα όμως που ανακύπτουν δεν θα αναλυθούν εδώ όσον αφορά στην ποικιλία τους και στις δυσκολίες που συνεπάγονται. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί το γεγονός ότι το εθνικό δίκαιο (προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων) δεν μπορεί να υπερισχύσει του πρωτεύοντος κοινοτικού δικαίου, δηλ. ότι το πρωτεύον κοινοτικό δίκαιο υπερισχύει του εθνικού δικαίου. Διαφορετικές αρχές ισχύουν στην περίπτωση του δευτερεύοντος κοινοτικού δικαίου. Βέβαια, το Γερμανικό Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο δεν διαφαίνεται να έχει ακόμη σκιαγραφήσει κάποια ξεκάθαρη γραμμή σε σχέση με το ζήτημα αυτό.

2.5 Ιεράρχηση Διατάξεων στο Ομοσπονδιακό Δίκαιο

Μια απλουστευμένη παράσταση της Ιεραρχίας των νόμων τη Ομοσπονδιακής Γερμανίας αποτυπώνεται στο διάγραμμα 3.

Διάγραμμα 3 :

Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο υπερισχύει του ομοσπονδιακού δικαίου, είναι *lex specialis* σε σχέση με το γερμανικό δίκαιο, δηλ. το ευρωπαϊκό δίκαιο διεισδύει σε όλες τις περιγραφόμενες στην πυραμίδα περιοχές δικαίου.

Η ιεράρχηση των ομοσπονδιακών νόμων κάτω από την δέσμευση του Κοινοτικού Δικαίου αποδίδει το ακόλουθο σχήμα. Σε αυτό έχουν ενσωματωθεί οι πιο σημαντικές νομικές διατάξεις της Γερμανίας οι οποίες έχουν έναν χαρακτήρα που σχετίζεται με το περιβάλλον.

Ιεράρχηση του Γερμανικού Δικαίου**Διεθνές Δίκαιο**

(π.χ. Σύμβαση της Ουάσιγκτον για την προστασία των ειδών + Σύμβαση της Βασιλείας + Δήλωση των Η.Ε. στο Ρίο ντε Τζανέιρο (14.6.92) + Εθνικό Διεθνές Δίκαιο)

∨

Ευρωπαϊκό Δίκαιο

(άρθ. 3 lit K και άρθ. 130r-t της ΣΕΟΚ)

**Διατήρηση, Προστασία του Περιβάλλοντος
προσεκτική διαχείριση των φυσ. πόρων
Κοινοτικό επίπεδο αντί του εθνικού επιπέδου**

Όργανα:

1. Κανονισμοί
2. Οδηγίες
3. Αποφάσεις (κατ'ουσίαν-Διοικητικές Πράξεις)
4. Συστάσεις και Γνωμοδοτήσεις

∨

Εθνικό Δίκαιο:

∨

Σύνταγμα:

Τό άρθ. 20a του ΓΣ υποχρεώνει το κράτος σε σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος εξαιρετικής σημασίας είναι πέραν αυτού τα θεμελιώδη δικαιώματα η αρχή του κοινωνικού κράτους ή αρχή του κράτους δικαίου και ο διαχωρισμός αρμοδιοτήτων σε σχέση με την νομοθετική εργασία

|

∨

Σπουδαιότερες πηγές του Γερμανικού Δικαίου:

Ιδιωτικό Δίκαιο..... Διοικητικό Δίκαιο..... Ποινικό Δίκαιο

|

∨

BGB:

|

∨

Συντάγματα Κρατιδίων

Σε πολλά Συντάγματα Ομοσπονδων Κρατιδίων έχουν εν τω μεταξύ εισαχθεί δικαιώματα προστασίας περιβάλλοντος

|

∨

α) Ομοσπονδιακοί Νόμοι:

“Θεμελιώδεις νόμοι”

της Διοικητικής Λειτουργίας

β) Ειδικοί Ομοσπονδιακοί Νόμοι:

γ) Ειδικοί Νόμοι των Κρατιδίων

δ) Αστυνομικές Διατάξεις και Διατάξεις Τάξης:
των Κρατιδίων

ε) Προδιαγραφές Περιβάλλοντος

χρησιμεύουν στην συγκεκριμενοποίηση μη συγκεκριμένων νομικών όρων

π.χ. “επιζήμιες περιβαλλοντικές επιπτώσεις”

1. Νομικές Διατάξεις
2. Προδιαγραφές / Απορρίματα / Θόρυβος / Αέρας
3. Ιδιωτικοί Ρυθμιστικοί Κανόνες / προδιαγραφές DIN ή VDI /
τότε μόνο δεσμευτικές, όταν περιλαμβάνονται σε νόμο

Από τα παραπάνω προκύπτει η δυσκολία του ανταγωνισμού μεταξύ των εθνικών και ευρωπαϊκών ρυθμίσεων.

Ο εθνικός καθώς και ο ευρωπαϊκός αρμόδιος όσον αφορά την ευθύνη για τα ζητήματα προστασίας περιβάλλοντος θα πρέπει πάντα να ασχολείται με δύο συστήματα δικαίου, δηλαδή τόσο με το εθνικό όσο και με ευρωπαϊκό. Πιθανώς θα χρειασθεί επιπρόσθετα να λαμβάνει υπ' όψη του και διατάξεις από τρίτες χώρες, π.χ. κατά την μεταφορά αποβλήτων μέσω, εκτός και εντός της Κοινότητας.

Για αυτήν την ευθύνη δεν αρκεί να διαθέτει κανείς μια βαθειά γνώση των ξεχωριστών προδιαγραφών, αλλά η νομική και πραγματική λύση αντιθέσεων, οι οποίες προέρχονται από την ύπαρξη ελλιπούς εναρμόνισης, θα προσδιορίζουν τις απαιτήσεις για ενέργειες και τις τρέχουσες εργασίες.

3. Ερωτήσεις για Αυτοέλεγχο

1. *Multiple Choice (Πολλαπλής Επιλογής)*

1. Η ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική ρυθμίζεται στα
 - Ο άρθ. 15-17 της Συνθήκης της ΕΚ
 - Ο άρθ. 3 κ και άρθ. 130 r-t της Συνθήκης της ΕΚ
 - Ο άρθ.. 130 m-r της Συνθήκης της ΕΚ

2. Η έδρα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι
 - Ο στις Βρυξέλλες
 - Ο στο Στρασβούργο
 - Ο στο Λουξεμβούργο
 - Ο στην Χάγη

3. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι
 - Ο Αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Συνεδρίου
 - Ο Καταστατικά
 - Ο Κανονισμοί
 - Ο Ευρωπαϊκοί νόμοι
 - Ο Οδηγίες
 - Ο Αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου
 - Ο Συστάσεις

4. Ποιες από τις ακόλουθες νομικές προβλέψεις απαιτείται να μετατρέπονται άμεσα σε εθνικό, δηλαδή σε γερμανικό δίκαιο;
 - Ο Κανονισμοί
 - Ο Οδηγίες
 - Ο Αποφάσεις του ΔΕΚ

5. Τι σημαίνει ο όρος “εναρμόνιση των νομοθετικών ρυθμίσεων”;

- Ο Οι νομοθετικές ρυθμίσεις θα πρέπει να κατευθύνονται από τα εθνικά συμφέροντα των κρατών - μελών και να προσαρμόζονται προς το οικονομικά πιο αδύνατο κράτος.
- Ο Οι εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις θα πρέπει, υποστηρίζοντας μια ευρωπαϊκή οικονομική και κοινωνική κοινότητα, να προσαρμόζονται στις ευρωπαϊκές ρυθμίσεις.
- Ο Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αντικαθιστά διαδοχικά το εθνικό δίκαιο με το ευρωπαϊκό δίκαιο, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τις εθνικές ανάγκες.

II. *Reproduction (Αναπαραγωγή)*

- 3. Η λεγόμενη “Συνθήκη της Ρώμης” υπογράφηκε από έξι κράτη. Ποια ήταν αυτά τα κράτη και ποιες Κοινότητες ιδρύθηκαν μέσω αυτής της συνθήκης;
- 4. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πέντε θεσμικά όργανα. Παρακαλούμε ονομάστε τα και περιγράψτε σύντομα τις κυριότερες λειτουργίες τους

III. *Transfer (Μεταφορά)*

- 5. Είναι σωστή η έκφραση “*το σύνταγμα είναι το δίκαιο, το οποίο καταλαμβάνει την πρώτη, ως προς την εφαρμογή, θέση*”;
- 6. Περιγράψτε τα χαρακτηριστικά της, συμβουλευτικού χαρακτήρα, μεθόδου;
- 7. Παρακαλούμε να κάνετε σκέψεις σε σχέση με την ακόλουθη περίπτωση:

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα εκδίδει μια οδηγία, η οποία έχει χαρακτήρα περιβαλλοντικής προστασίας. Σε αυτή προσδιορίζονται οριακές τιμές σχετικά με την εκπομπή ρύπων, οι λεγόμενες περιβαλλοντικές προδιαγραφές (στάνταρτς). Η απαιτούμενη, στην οδηγία, περιβαλλοντική προδιαγραφή έχει επίσης μετατραπεί, μέσω ενός ομοσπονδιακού νόμου, σε ισχύον εθνικό δίκαιο. Οι τεχνολογικές

διαπιστώσεις και οι πραγματικές τεχνικές εξελίξεις, καθιστούν δυνατό, το να φιλτράρονται περισσότεροι ρύποι από τις εκπομπές.

- α) Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση επιθυμεί, παρακάμπτοντας την οδηγία της ΕΚ, να νομοθετήσει την επιβολή μιας υψηλότερης περιβαλλοντικής προδιαγραφής. Είναι αυτό επιτρεπτό;
- β) Ένα ομόσπονδο κρατίδιο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας επιθυμεί να νομοθετήσει, σε επίπεδο κρατιδίου, μια υψηλότερη περιβαλλοντική προδιαγραφή. Επιτρέπεται κάτι τέτοιο;
- γ) Μπορεί κάποιος πολίτης που κατοικεί κοντά στις εγκαταστάσεις που εκπέμπουν, να ασκήσει αγωγή κατά των εκπομπών αυτών, ενώπιον του ΔΕΚ, εάν η οδηγία δεν έχει μετατραπεί σε εθνικό δίκαιο; Ποια απαίτηση θα μπορούσε να έχει κατά της ΟΔΓ ή της ΕΕ;